

Kolářová, Kateřina

**Časopisy Československo-jihoslovenské ligy : sonda do pramenů k dějinám
meziválečných československo-jugoslávských styků**

Porta Balkanica. 2015, vol. 7, iss. 1, pp. [47]-62

ISSN 1804-2449

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/135421>

Access Date: 08. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

ČESKOSLOVENSKO- JUGOSLAVENSKÁ REVUE

ČASOPISY ČESKOSLOVENSKO-JIHOSLOVANSKÉ LIGY:

sonda do pramenů k dějinám meziválečných československo-jugoslávských styků

Kateřina Kolářová

Cílem této studie je přiblížit čtenáři *Československo-jihoslovenskou ligu* a *Československo-jihoslovenskou revue* – časopisy, které jsou v dnešní době významným pramenem pro studium československo-jugoslávských styků a které v letech 1921–1939 vydával neméně významný spolek Československo-jihoslovenská liga (dále jen ČJL). Ráda bych tak v následujícím textu nejen zasadila časopisy do dobového rámce a popsal jejich důležitost v rámci zmíněného spolku, ale také popsal vývoj a strukturu těchto časopisů, přiblížila, jaké osobnosti chod redakce ovlivňovaly a na jaká témata byl kladen důraz.

V úvodu práce se zaměřím na počátek československo-jugoslávských vztahů v meziválečné době, tj. na vznik spolku ČJL a jeho program a činnost, stejně tak jako na vznik vzájemnostního spolku v Jugoslávii, od roku 1925 známého jako Svaz jihoslovensko-československých lig (dále jen SJČL). Jádrem práce je pak samotné pojednání o časopisech – jejich vznik, vývoj, struktura, redakční okruh a tendence a témata, která se na stránkách objevovala. Svě místo zde má i koncept redakce pro vydávání ve třicátých letech. Dále si všímám i souvisejících projektů spjatých s Ligou a často i redakcí periodik (Jihoslovenská knihovna apod.). Na závěr pojednávám o zániku časopisu a také spolku.

V předkládaném příspěvku čerpám především ze všech ročníků časopisů, dále archivního materiálu ústředí ČJL, prací Arnošta Skoupého, který se spolku intenzivně věnuje, a dalších odborných monografií a studií ocitovaných níže, věnujících se československo-jugoslávským stykům v širším slova smyslu.

Československo-jugoslávské vztahy obecně jsou i v současnosti poměrně častým předmětem bádání, avšak spolku ČJL se stále věnuje pouze již

zmíněný Arnošt Skoupý, který o něm napsal řadu studií.¹ Jeho práce o tomto spolku se ale zaměřují spíše na organizační hledisko, tj. často popisuje jeho vývoj a strukturu, dále si všímá například olomouckého odboru ligy a mauzolea apod. V jeho studiích však samostatné pojednání o časopisech, jejichž vydávání bylo jednou z nejdůležitějších činností spolku, nenalezneme. Tento článek by mohl jistou malou mezeru zaplnit. Třeba i právě proto, že i mj. Skoupého studie z příspěvků uveřejněných právě v těchto časopisech často čerpají

¹ SKOUPÝ, A.: *Československo-jihoslovenská liga a její význam v kulturních stycích s Jugoslávií 1918–1938*. Kandidátská disertace 1984. Filozofická fakulta UJEP v Brně; týž: *K československo-jugoslávským kulturním stykům v letech 1918–1930*. Acta UP Olomouc, Historica 21, Praha 1981, s. 45–57; týž: *Jednání o československo-jugoslávské kulturní spolupráci v období 1918–1938*. Acta UP Olomouc, Historica 23, Praha 1986, s. 55–65; týž: *K československo-jugoslávským kulturním stykům v letech 1918–1930*. Acta UP Olomouc, Historica 21, Praha 1981; týž: *K vývoji Svazu jihoslovensko-československých lig v letech 1925–1938*. Acta Universitatis Palackianae Olomucensis: Facultas filosofica: Historica 24, 1988, s. 95–104; týž: *Vznik Svazu jihoslovensko-československých lig v předválečné Jugoslávii*. In: Ivan Dorovský (ed.): *Studia Balkanica Bohemoslovaca III, Příspěvky přednesené na III. celostátním balkanistickém sympoziu v Brně ve dnech 9. a 10. června 1986*. Brno, 1987, s. 167–173.

nebo – řekneme-li to trochu jinak – každý, kdo se zajímá o československo-jugoslávské (především kulturní) vztahy, nemůže po těchto časopisech nesáhnout.

Období meziválečné, do kterého následující příspěvek spadá, bylo pro rozvoj československo-jugoslávských vztahů vůbec tím nejvýraznějším. Tyto vzájemné styky navazovaly na tradice z 19. století, kdy se v českém prostředí začal vytvářet díky řadě osobností romantický a do určité míry idealizovaný obraz jižních Slovanů.² K zintenzivnění vztahů pak dochází na počátku 20. století. V té době si můžeme všimnout například vkládání českého finančního kapitálu na Balkán³, rozvoje ideje Sokola mezi jihoslovanskými národy⁴ nebo skupin jihoslovanských studentů, které k nám přicházely na studia⁵. Tyto vztahy pak byly umocněny také v době balkánských válek⁶, během první světové války a i po ní, a to především v souvislosti s osobností Tomáše Garrigua Masaryka a upevňováním vzájemných politických, hospodářských a kulturních styků, čemuž přispíval i po válce nově vzniklý spojenecký svazek Malá dohoda⁷.

² Více např. HLADKÝ, L. (ed.): *Vztahy Čechů s národy a zeměmi jihovýchodní Evropy*. Praha 2010; ŽÁČEK, V. (ed.): *Češi a Jihoslované v minulosti do roku 1918. Od nejstarších dob do roku 1918*. Praha 1975; HROZIENČIK, J. (ed.): *Československo a Juhoslávia. Z dejín československo-juhoslovanských vztahov*. Bratislava 1968; AGIČIĆ, D.: *Hrvatsko-češki odnosi na prijelazu iz XIX. u XX. stoljeće*, Zagreb 2000.

³ Více NEČAS, C.: *Podnikání českých bank v cizině 1898–1918. Rozpínávnost českého bankovního kapitálu ve střední, jihovýchodní a východní Evropě v období rakousko-uherského imperialismu*. Brno 1993; též: *Organizační síť a obchodní činnost českých bank v jihovýchodní Evropě (ve čtvrtstoletí před rokem 1918)*. Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity – řada historická C 46, 1999, s. 97–112; též: *Počátky vývozu kapitálu Pražské úvěrní banky na Balkán*. In: Ivan Dorovský – Richard Pražák (eds.): *Studia balkanica bohemoslovaca I. Příspěvky přednesené na I. celostátním balkanistickém sympoziu v Brně 11.–12. prosince 1969*. Brno 1970, s. 144–151.

⁴ Více ŠTĚPÁNEK, V.: *O vlivu Sokolstva v životě národa jihoslovanského*. Československo-jihoslovanská revue (dále jen ČJR) IV, 1934, s. 49–52.

⁵ Více VOJTĚCHOVSKÝ, O.: *Jihoslovanskí studenti na české a německé filozofické fakultě v Praze 1882–1902*. Slovanský přehled 86, 2000, s. 63–78.

⁶ Více HAVRÁNKOVÁ, R.: *Padesáté výročí balkánských válek. Všestranné sympatie našeho lidu*. Slovanský přehled 48, 1962, s. 211–213.

⁷ Více SLÁDEK, Z.: *Malá dohoda 1920–1938. Její hospodářské, politické a vojenské komponenty*. Praha 2000; též: *Hospodářská Malá dohoda a agrární blok zemí střední a jihovýchodní Evropy (1930–1931)*. Slovanský přehled 65, 1979, s. 219–232; ESSEN, A.: *Malá dohoda jako nástroj československé zahraniční*

Přestože existovaly vzájemné intenzivní styky ve více rovinách, stejně v celém meziválečném období nezískaly (nejen) kulturní styky mezi našimi a jihoslovanskými národy adekvátní oficiální podporu od svých států, která by odpovídala intenzitě předchozích tradic a aktuálním zájmům a potřebám,⁸ a tak těžiště rozvoje těchto styků i v nových historických podmínkách po první světové válce leželo dál v oblasti neoficiální.

V oblasti společenského života můžeme prvky československo-jugoslávských kulturních kontaktů nalézat v činnosti řady politických organizací a jejich zájmových sdružení, v činnosti společenských institucí, korporací a spolků (Skoupý 1981: 46). Významnou roli v rámci těchto styků v meziválečné době sehrála ČJL (ustanovená roku 1921), v Jugoslávii pak SJČL (ustaven roku 1925).

ČJL tedy vznikla roku 1921, kdy došlo k prvnímu konstitutivnímu kroku, totiž k založení jejího pražského místního odboru. Ustavující valná hromada pražského odboru byla přípravným výborem stanovena na 13. dubna, aby tomuto aktu byl dodán větší význam a aby první krok Ligy do života byl spojen s památkou dne tak význačného pro politické styky československého a jihoslovanského národa, jako je 13. duben.⁹

Valnou hromadu zahájil Karel Baxa, který ve svém projevu mimo jiné pronesl:

„*Neomezíme se zajisté jen na otázku společensví vojenského, nýbrž budeme usilovati o společnou práci v otázkách hospodářských, kulturních, mravních a všeobecně politických, poněvadž víme, že dnes nemůžeme zůstatí při projevech, při slovech.*“ (Baxa 1921: 3)

Na valné hromadě byl tedy za předsedu zvolen starosta hlavního města Prahy Karel Baxa¹⁰, jako místopředsedové pak byli zvoleni velkoobchodník

politiky. In: J. Valenta–E. Voráček–J. Harna (eds.): *Československo 1918–1938. Osudy demokracie ve střední Evropě*. II. díl. Sborník mezinárodní vědecké konference. Praha 1999, s. 562–565.

⁸ Více DIMIĆ, L.: *Kulturna politika Kraljevine Jugoslavije 1918–1941. Treći deo. Politika i stvaralaštvo*, Beograd 1997, s. 229–240; SOVILJ, M.: *U potrazi za nedostiznim. Jugoslovensko-čehoslovačke kulturne veze i odnosi 1945–1949*, Beograd 2012, s. 20–22.

⁹ Den 13. duben je brán jako výroční den, kdy byla roku 1918 uzavřena spolupráce Čechoslováků a Jihoslovánů pod heslem „věrnost za věrnost“. Více o významu tohoto dne viz projev odborového přednosty Jaroslava Kvapila *První krok Československo-jihoslovanské ligy na veřejnost*. ČJL I, 1921, s. 3.

¹⁰ Karel Baxa (1862–1938) byl v té době starostou hlavního města Prahy. Mj. byl politik, právník, předseda československého ústavního soudu a byl synovec Karla Havlíčka

Roko Bradanović, univerzitní profesor Viktor Dvorský a advokátní koncipient Zdeněk Vavruch. Členy výboru se mj. stali Antonín Beringer, Karel Paul, Dragutin Prohaska, Jiřina Karasová, ministerský tajemník Vít Veselý, spisovatelka Zorka Hovorková a místopředseda Československé obce sokolské Vincenc Štěpánek.¹¹ Ustavující celostátní valná hromada Československo-jihoslovenské ligy se pak následně konala 12. listopadu 1922 v Praze, kde byl druhým předsedou Ligy v Československu zvolen Petr Zenkl (*První krok Československo-jihoslovenské ligy na veřejnost*, s. 5).

ČJL se snažila o posilování československo-jugoslávské vzájemnosti a podporu vzájemných styků, čehož se pokoušela dosáhnout hlavně organizací osvětové činnosti, jako bylo například pořádání jazykových kurzů či vzájemná výměna studentů, dále kulturní činnosti (pořádání výstav, společenských akcí, večírků apod.) a v neposlední řadě podporou rozvoje turismu.

Program a činnost* tohoto spolku měly vést k tomu, aby spolupráce v nových historických podmínkách nezůstala jen předmětem veřejného dění, ale aby se na ní podílel také stát – proto Liga usilovala o prosazování programu především kulturních styků do činnosti různých státních orgánů (Skoupý 1981: 47).

Jednou z významných aktivit spolku bylo vydávání časopisů – ve dvacátých letech stejnojmenné *Československo-jihoslovenské ligy*, ve třicátých letech přejmenované na *Československo-jihoslovenskou revue*. Obě periodika sledovala činnost Ligy, která se dále orientovala také na výměnu kulturních spolků a jejich vzájemné návštěvy, na vysílání studentů o prázdninách do Československa, připravovala uvítání hostů, oslavovala účastníky společného boje za první světové války, podporovala stavbu pomníků, rozvíjela spolupráci v oblasti školství, kultury, umění a turistiky.

V globálním pohledu na organizační vývoj Československo-jihoslovenské ligy je zřejmý určitý rozdíl mezi dvacátými a třicátými léty, která tvoří dvě odlišná období. Pro dvacátá léta jsou příznačné především dva základní momenty. Vedení ligy se soustřeďuje více na otázky obsahu práce spolku, na organizačním poli pak na problémy související s jeho založením a uvedením v činnost. Naopak ve třicátých letech se role organizační složky posouvá. Pracovní rámec je už víceméně vymezen a vedoucí orgány Ligy nyní promyšlejí, jak pomocí organizačních opatření sjednotit, prohloubit, zkvalitnit práci a rozšířit rozsah působnosti spolku na co nejširší okruh veřejnosti (Skoupý 1984: 165).

Dnes již můžeme činnost ČJL velmi stručně zhodnotit tak, že spolek nesplnil všechny úkoly, které si sám určil. Největší zásluhy si získal v rozvoji turistiky, neboť se mu podařilo přivést množství českých turistů na Jadran (zde toho nejvíce vykonala Liga v Crikvenici). Větší význam pro lepší poznání národů Jugoslávie a Československa měly právě spolkové časopisy – *Československo-jihoslovenská liga* a později *Československo-jihoslovenská revue*, které byly „okénkem do života obou národů“. Měly sice větší význam,

Borovského. Byl známý pro své antisemitské názory. http://cs.wikipedia.org/wiki/Karel_Baxa 18. 4. 2011.

¹¹ O zmíněných osobnostech bude ještě pojednáno.

Úvodní fotografie:

Titulní strana ČJL I, 1930–1931

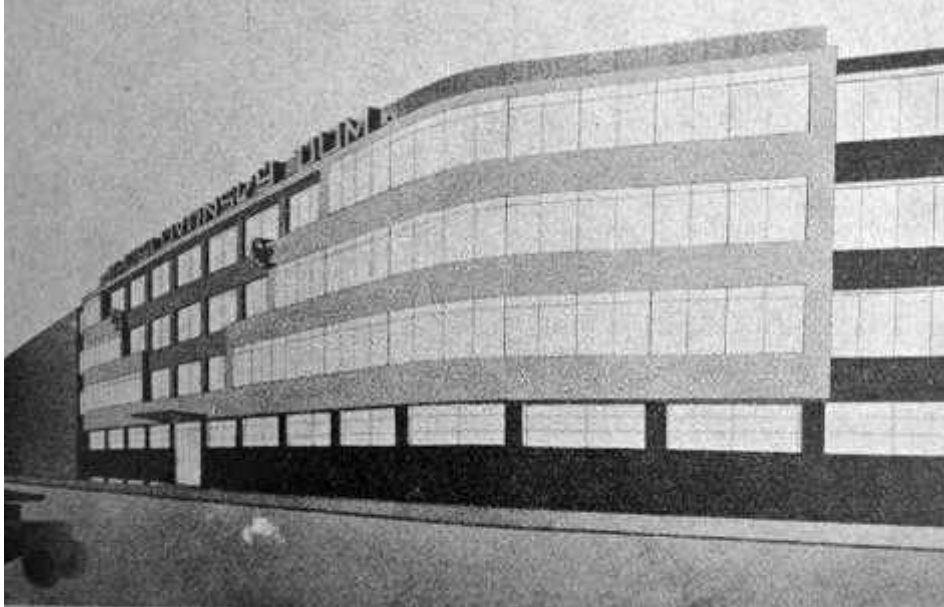
* Roko Bradanović vlastnil na Balkáně několik vinic, v Praze si vybudoval známou firmu se sídlem v Braníku a na pražských Vinohradech měl svou filiálku. <http://www.zapomenutycas.cz/prvnihranka.htm> 20. 6. 2010.

** Jednou z činností na poli kulturním a osvětovém byly snahy o šíření národních jazyků druhého státu jako základního prostředku vzájemného poznávání. Více *Memorandum o vyučování srbochorvatštiny na čl. středních školách*. ČJL I, 1930–1931, s. 371–373. Více o Lize a její činnosti např. RIPKA, H.: *Československo-jihoslovenská liga*. In: *Slovanský přehled: 1914–1924: sborník statí, dopisů a zpráv ze života slovanského: k šedesátým narozeninám Adolfa Černého*. Praha 1925, s. 223–224.

Mgr. Kateřina Kolářová (1988)

Je interním doktorandem oboru Filologicko-areálová studia na Ústavu slavistiky MU, kde se zaměřuje především na československo-jugoslávské kulturní styky v meziválečném období. V rámci svého druhého oboru (Sociální práce a sociální pedagogika) se zabývá problematikou sociální práce s komunitami.

„Jugoslavenski dom u Pragu“ projektoval architekt Ing. Nikola Dobrović. Jeho výstavba měla prohloubit realizaci a systematicčnost československo-jugoslávských vztahů a měla jugoslávským studentům v Praze pomoci poznat různé aspekty života československého národa a státu. Dům měl podle návrhu mít 135 pokojů. Více DOBROVIČ, Nikola: Jugoslavenski dom u Pragu. (ČJR II, 1931–1932, s. 193–195)

JUGOSLAVENSKI DOM U PRAGU.

avšak nevěnovaly patřičnou pozornost kulturnímu a hospodářskému životu jednotlivých národů Jugoslávie, nýbrž vše sledovaly jako kult jednotného národa.

Pokud jde o SJČL, tak zatímco ČJL v Československu zaznamenávala stále větší úspěchy, v Jugoslávii byla Liga dlouho neznámou organizací. Zakládání spolku usilujícího o propagaci a organizaci jihoslovansko-jugoslávsko-československé vzájemnosti ve veřejném životě probíhalo v Jugoslávii totiž odlišně od podobného procesu v Československu. Samotná myšlenka vzájemnosti a úsilí o její praktickou realizaci byly ovlivňovány řadou faktorů, které se při pokusech o uskutečňování vzájemnosti uplatňovaly v různých vazbách jinak ve slovinských, jinak v charvátských a jinak v srbských oblastech. Odlišnost těchto tří prostředí pak vystupovala do popředí jak v procesu zakládání a organizování vývoje spolku, tak v jeho činnosti v době, kdy už byl ustaven (Skoupý 1987: 167).

Lze se domnívat, že ke zvláštnostem začátků patřila okolnost, že jako její dočasný činitel zapůsobily hlavně vnitropolitické poměry v poválečných letech. Šlo především o boj mezi různými skupinami jugoslávských elit o charakter státu, opozici charvátských a slovinských politických kruhů vůči centralistické politice kruhů srbských¹². Do toho-

¹² Jejím představitelem byl Nikola Pašić, srbský předseda vlády Království Srbů, Charvátů a Slovinců. Tuto funkci zastával hned několikrát, hlavně v období politické nestability a častého střídání vlád v první polovině dvacátých let 20. století. Viz SKOUPÝ, A.: *Vznik Svazu jihoslovansko-česko-*

to rozporu mezi předpoklady a brzdícími faktory vstupovalo jako aktivizující činitel vzájemnostní úsilí z Prahy. Činnost předchůdce ČJL – Jihoslovanské komise v Praze – a posléze právě ČJL získávala nejen publicitu v části jugoslávského tisku, ale postupně i souznící zájem založit vzájemnostní spolek také na jugoslávském území (Skoupý 1987: 167).

A tak v Jugoslávii začaly vznikat analogické Jihoslovansko-československé ligy, nejprve v roce 1921 ve slovinské Lublani, Mariboru a Celje, o rok později i v Bělehradě. Ligy se spojily roku 1925 na sjezdu v Rogaške Slatině právě do SJČL. Předsedou svazu byl dlouhá léta významný politik Kosta Kumanudi¹³. První společné shromáždění ČJL a SJČL se konalo 3. července 1926 v Praze (Hladký 2011: 179).

V roce 1928 se Svaz počtem 12 místních spolků vyrovnal organizaci v Československu. Územní rozložení lig v Jugoslávii bylo v uvedeném roce následující: Srbsko – Bělehrad, Kragujevac, Šabac, Chorvatsko – Crikvenica, Záhřeb, Split, Slovinsko – Lublaň, Maribor, Celje, Ptuj, Bosna – Sarajevo, Makedonie – Skopje (Skoupý 1987: 170).

slovanských lig v předválečné Jugoslávii. In: I. Dorovský (ed.): *Studia Balkanica Bohemoslovaca III, Příspěvky přednesené na III. celostátním balkanistickém sympoziu v Brně ve dnech 9. a 10. června 1986*. Brno, s. 167.

¹³ Kosta Kumanudi (1874–1962) byl srbský politik, byl člen Demokratické strany a mj. v letech 1921–1922 ministr financí. Později se stal primátorem města Bělehrad. Po válce byl vězněn, jelikož by odsouzen za údajnou spolupráci s německými okupanty. http://sh.wikipedia.org/wiki/Kosta_Kumanudi 14. 4. 2011.

Svaz nikdy neměl svůj celostátní časopis. Zpočátku jako náhrada byla propagována a s málo početným abonmá rozšiřována *Československo-jihoslovenská liga*, která vyhovovala svou tendencí vyhýbat se vnitřním jugoslávským problémům a problémům politického rázu. Později po dohodě s Prahou došlo sice k vytvoření společné redakce nového časopisu (*Československo-jihoslovenská revue*), ale i v ní, jak dále uvidíme, jugoslávské zastoupení sláblo (Skoupý 1984: 60).

Československo-jihoslovenská liga

Počátky časopisu

Právě vydávání časopisů bylo trvalejším a širěji působícím přínosem myšlenky vzájemnosti. První z nich, časopis *Československo-jihoslovenská liga*, začal sice vycházet v roce 1921 jako úzce spolkový časopis, avšak v prvních poválečných letech, až do obnovení *Slovanského přehledu* v roce 1925, byl u nás jediným, který soustavně přinášel informace o Jugoslávii, o její současnosti a minulosti.

Můžeme soudit, že jedním z hlavních důvodů vydávání časopisu (vyjma přinášení informací o Jugoslávii z různých oblastí) byla skutečnost, že právě jeho prostřednictvím mohli členové různých odborů, resp. odbory samy po celé Československé republice sledovat a zjišťovat konkrétní činnost spolku, informovat se o situaci v ústředí, dalších odborech, chystaných a uskutečněných aktivitách a akcích, na základě kterých pak mohly srovnávat, porovnávat a organizovat svoji vlastní činnost.

Struktura časopisu

Během vydávání časopisu ve dvacátých letech nelze hovořit o úplně stálých rubrikách, za které by byl některý redaktor odpovědný (jako tomu bylo pak v letech třicátých), ale i tak zde jakási snaha o rubriky byla, i když nebyly pravidelné a navíc často měnily svůj název. Tak například nejčtenějšími příspěvky byly zprávy spolkové, které se během deseti let vydávání časopisu objevovaly v „rubrice“, která několikrát změnila své jméno – například *Z činnosti ústředí Ligy a místních odborů*, *Z činnosti místních odborů a ústředí Ligy*, *Ústředí a odbory*, *Z činnosti Ústředí a odborů*, *Z činnosti ústředí, odborů a sesterských organizací*, *Z činnosti odborů Československo-jihoslovenské ligy*, *Spolkové zprávy*, *Zprávy spolkové* apod. Navíc takovéto spolkové příspěvky se objevovaly i mimo výše zmíněné rubriky.

Zajímavým, a v třicátých letech se už v takové formě nevyskytujícím, počinem v rámci časopisu byla rubrika *Sokolstvo a sport* – ta sledovala oblast sportu, obsahovala informace o stavech vzájemných i jiných utkání ve fotbale či různé přesuny hráčů z jednoho klubu do druhého či informace týkající se tenisu, házené či atletiky, které svým způsobem časopis oživovaly a také odlehčovaly.

Cenné příspěvky z oblasti politiky objevující se na stránkách periodika ve dvacátých letech se nesnažily nijak analyzovat současnou politiku v Jugoslávii, spíš se ji pokoušely jen zmapovat a popsat. Avšak zmiňme, že kromě nejrůznějších popisů politických událostí, prepisů projevů a prohlášení různých státníků se zde setkáváme také s tzv. *Politickou kronikou SHS*, jež se pak v letech třicátých v takovéto formě nevyskytuje. Této kronice se věnoval Hubert Ripka¹⁴, který popisoval politické události většinou v intervalu posledních šesti týdnů – navíc je rozčleňoval na záležitosti vnitřní a zahraniční politiky.

Posledním větším oddílem vyskytujícím se pravidelně na stránkách časopisu ve dvacátých letech byl oddíl hospodářský. Příspěvky v něm se vyskytují také často pod různou hlavičkou například *Hospodářství*, *Hospodářské zprávy*, *Národní hospodářství* či *Národní hospodář*.

Časopis vycházel měsíčně, tedy ročně vyšlo dvanáct čísel, někdy ve formě dvojčísla. Avšak od VII. ročníku v roce 1927 se začínají objevovat nepravidelnosti – první číslo VII. ročníku vyšlo až v dubnu, s čímž pak souvisela skutečnost, že čísel do konce roku bylo jen devět. Tato nepravidelnost měla za následek pozdní vycházení jednotlivých čísel, kterých pak bylo do roku 1930 čím dál méně, například v roce 1930 vyšlo už jen jedno číslo.

Autoři příspěvků

O redakci časopisu *Československo-jihoslovenské ligy* se nedá hovořit, ve dvacátých letech ještě neexistovala. Avšak můžeme zmínit alespoň okruh lidí, kteří se soustavněji periodiku věnovali, přičemž u těch osobností význačnějších jsou uvedeny podrobnější biografické údaje. Tak tedy na

¹⁴ Hubert Ripka (1895–1958) byl významný český politik, novinář a historik, aktivní pracovník zahraničního odboje ve Velké Británii, poslanec Národního shromáždění za ČSNS a československý ministr zahraničního obchodu v letech 1945–1948. <http://zivotopis.osobnosti.cz/hubert-ripka.php>
Cit. 14. 4. 2011

Antonín Beringer (1888–1939) byl mj. pracovník ministerstva školství a překladatel a generální tajemník ČJL.

Dragutin Prohaska (1881–1964) byl chorvatský literární historik a kritik; od roku 1920 působil v Praze na Karlově univerzitě a na Vysoké škole ekonomické. Napsal řadu článků a studií z oblasti jugoslávských literatur, slavistiky a československo-jugoslávských vztahů.

pozici odpovědného redaktora v tomto období se objevují jména Antonína Beringera, Jaroslava Kolaříka a Karla Paula.

Pravidelnými příspěvateli pak byl již zmíněný Hubert Ripka věnující se politické kronice a dalším politickým záležitostem, autoři Viktor Jakesch, Jaroslav Macháček a Václav Paleček si všimli hospodářství – dopravy, a to jak železniční, tak lodní, ale především jihoslovenské hospodářské politiky s důrazem na Malou dohodu. O oblast literatury svými častými recenzemi informoval hlavně Dragutin Prohaska a Julka Chlapcová-Gjorgjevićová, Jiří Král pak obohacoval tematickou strukturu časopisu o příspěvky turistické, a to především z oblasti lázeňství, a Ruda Hoffmann pravidelně přispíval články vojenskými. Spolkové zprávy, těžiště periodika, přinášela řada většinou nejmenovaných autorů – kromě Karla Paula a Karla Janoty můžeme předpokládat, že autory jsou většinou jednatelé, funkcionáři či další představitelé toho kterého odboru, jež pravidelně do ústředí zasílaly zprávy o své spolkové činnosti.

Československo-jihoslovenská revue

Československo-jihoslovenská revue, vycházející v letech 1931–1939, navazovala na časopis vycházející v letech dvacátých.

Na obalu VII. ročníku (1937) je *Československo-jihoslovenská revue* popsána následovně:

„Československo-jihoslovenská revue stmeluje československo-jihoslovenské bratrství v neochvějnou jednotu, seznamuje čtenáře s kulturním a hospodářským životem v Jugoslávii v přehledných člancích, informuje svými drobnými zprávami, vychází v 5 000 exemplářích a je posílána zdarma členům Československo-jihoslovenské ligy a Jadranské stráže.“¹⁵

Kromě zajímavé informace o počtu výtisků zde můžeme spatřovat glorizaci typickou pro tehdejší poměry, projevující se právě přehnanými termíny jako „stmelování československo-jihoslovenského bratrství“, „neochvějná jednotka“ apod. Ostatně, jak uvidíme, ty se na stránkách časopisu objevovaly velmi často.

Vznik Československo-jihoslovenské revue

Na sarajevském kongresu roku 1929 vznikla dohoda o zřízení společného časopisu namísto dosavadního, vydávaného jednostranně naší Ligou (tedy ČJL).¹⁶ Tento nový časopis začal vycházet od podzimu roku 1930 pod názvem *Československo-jugoslavenká revue*, od roku 1931 se však název definitivně změnil na *Československo-jihoslovenská revue*, *Čehoslovačko-jugoslavenka revija*.

V X. ročníku *Československo-jihoslovenské ligy* (1930) byla popsána koncepce a vize *Československo-jugoslavenké revue*, byla velice podrobně rozepsána. Uvádělo se zde, že časopis by chtěl...

¹⁵ Na zadních stranách periodika byly propagační a reklamní slogany podporující československo-jihoslovenskou vzájemnost a činnost ČJL běžnou praxí.

¹⁶ Více viz BERINGER, A.: *Sarajevský kongres*. [O jeho připraveném programu apod.]. ČJL IX, 1929, s. 33; týž: *Sarajevský kongres*. [Obecnější poznámky]. ČJL IX, 1929, s. 57–58.

„...vést k uskutečnění kulturní, hospodářské a politické vzájemnosti slovanských národů a států střední a jižní Evropy a to usilovnou, teoretickou i praktickou spoluprací obou stran a soustavnou a účelnou činností organizační a propagační ve vnitřním a mezinárodním prostředí“ (Program revue: 34).

Časopis měl sloužit k neustále zdůrazňované potřebě pěstování myšlenky československo-jihoslovenské vzájemnosti a...

„...chce být stejně kronikou a dokumentem současných dějin slovanských národů a států střední a jižní Evropy, jako ukazatelkou a iniciátorkou vývoje a pokroku v jejich spolupráci kulturní, hospodářské a politické“ (Program revue: 34).

Redakce časopisu uvedla, že *Československo-jugoslávská revue* jako časopis aktuální a nikoli historický řídit se bude zásadou *in medias res*, a to metodou myšlení vědeckého s živým smyslem pro současné skutečnosti a jejich vývojové podmínky (Program revue: 34).

V posledním čísle *Československo-jihoslovenské ligy* (1930) se také objevila jakási vize redakce časopisu pro následující léta. Z níže uvedeného a ze samotných obsahů čísel je zřejmé, že tato vize se úplně nenaplnila, avšak přesto ji zmiňme. Na stránkách se tak měly objevovat:

Příspěvky **kulturně politické**, které se měly týkat umělecké, kulturní, vědecké a školské spolupráce a vzájemnosti, také se zde měly objevovat informace podávající přehled o tehdejších duchovním životě obou národů, dále informace o uměleckých, výtvarných, hudebních, básnických, dramatických a literárních novinkách (Program revue: 35). Z dnešního pohledu příspěvky spadající právě do této skupiny mají nejvyšší informační hodnotu a také jde o skupinu příspěvků, která se v periodiku ve třicátých letech objevuje bezkonkurenčně nejčastěji.

Pokud jde o další literární produkci ČJL, tak zmiňme také samostatný literární „projekt“ související s ČJL, jímž byla edice *Jihoslovenská knihovna*. Tuto edici vydávala Liga v nakladatelství Leopolda Mazáče v Praze. V edici tak vyšlo roku 1936 dílo Juše Kozaka *Bílý modřín*, Vladimíra Levstika *Čin*, Dragiši Vašiče *Bubeník Resimić a jiné povídky*, Veljka Petroviće *Zapálené obilí a jiné povídky*, Miroslava Krleži *Návrat Filipa Latinovitze*, Vladimíra Nazora *Povídky z dětství* či Petara S. Petroviće *Vesnice spí*, v roce 1937 dílo Iva Andriće *Mara milostnice a jiné povídky* (1937), Tone Seliškara *Na úskalí* (1937), v roce 1938 pak dílo Dinka Šimu-

noviće *Rodina Vinčićů* (1938). Redakčně se na překladech podíleli již výše uvedení překladatelé či redaktoři časopisu *Československo-jihoslovenská revue*. Tento literární projekt se setkal s obrovským úspěchem čtenářů, když se za necelý rok prodalo více než 50 000 výtisků.

Kromě *Jihoslovenské knihovny* ČJL vyšly některé drobné i rozsáhlejší prozaické nebo básnické výběry, které obsahovaly ukázky z děl jak charvátských, tak také srbských a slovinských autorů. Ti byli zastoupeni například v knihách *Lyrická duše Jugoslávie* (1934)¹⁷, ve výběrech *Čtyři zpěvy od jihoslovenského moře* (1935), *Jadran v soudobé jihoslovenské lyrice* (1935), *Jihoslovenská lyrika* (1935)¹⁸, *O bratrské Jugoslávii* (1935), *Z básní Jovana Dučiće* (1935)¹⁹, *Píseň o zvířeti* (1937), *Oslavujeme Jugoslávii* (1938), *Píseň o němém tváři* (1939).²⁰

Dále se v periodiku měly objevovat také příspěvky **národohospodářské**, v nichž by se dle redakce „...objasňovaly nesnáze ekonomicko-politické součinnosti obou států a shledávaly cesty pozitivní kooperace“ (Program revue: 35). Měly zde být rozebírány poměry v průmyslu, zemědělství, obchodě a peněžnictví, stejně jako otázky sociálně hospodářské a technické, na základě kterých by se dala popisovat struktura a vývoj států. Zdůrazňována také měla být hospodářská solidarita mezi Československem a Jugoslávií (Program revue: 35). V *Československo-jihoslovenské revui* jde také o cennou rubriku, v rámci které se můžeme dočíst o konkrétních údajích, systematicky uváděných v tabulkách či odbornějších člancích, avšak vlivem politických událostí tato rubrika ve třicátých letech slabne.

¹⁷ *Lyrická duše Jugoslávie* je útlý výbor z antologie překladů soudobé jihoslovenské poezie, které pořídili František Čuberka, básník a překladatel František Hrbek a básník a překladatel Adolf Veselý. Obsahuje téměř 30 básní srbských, charvátských a slovinských autorů všech pokolení, seřazených v abecedním pořádku. DOROVSKÝ, I.: *Receptce literatury*, s. 72.

¹⁸ Jde o výbor 18 ukázek (často jen o několika verších) z lyrické tvorby 18 soudobých básníků, který přeložil prozaik a dramatik, literární historik a překladatel mj. ze srštiny a charváštiny Karel Hádek (1894–1950), jenž časopisecky uveřejnil také svůj překlad *Hasanaginice* (1935). DOROVSKÝ, I.: Tamtéž.

¹⁹ Tento výbor obsahoval 19 básní, jež přeložil Vilém Nezbeda.

²⁰ Více HEIDENREICH, J.: *K literární vzájemnosti československo-jihoslovenské. Poznámky a náměty*. ČJR I, 1930–1931, s. 351–355; POPOVIĆ, P.: *Literární a kulturní vztahy československo-jihoslovenské*. ČJR II, 1932, s. 404–405.

Antonín Uhlíř (1882–1957) byl profesor Česko-slovenské obchodní akademie v Praze.

V letech 1918–20 byl členem revolučního Národního shromáždění, v letech 1920–29 poslancem za stranu národně socialistickou. <http://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/uhlir.html> 14. 4. 2013.

Momčilo Milošević byl předseda bělehradské ligy, později předseda Svazu lig.

Oton Berkopec (1906–1998) byl slovenský akademik, spisovatel, literární historik, lektor, publicista a významná osoba sdružující Čechy a Slovincy. O Berkopci vyšla mj. monografie: DOROVSKÝ, I.: *Dvojdomý tvůrce Oton Berkopec*. Boskovice 2006.

Václav Paleček (1901–1970) později působil ve Francii a Velké Británii, jako člen a předseda Světové rady mládeže se zasloužil o uznání 17. listopadu Mezinárodního dne studentstva a uspořádání prvního poválečného Světového kongresu mládeže v Praze, v letech 1948–1956 vězněn, roku 1968 zakladatel K 231. <http://www.cesi.sk/vyr/vyr503.htm> 14. 4. 2013.

Adolf Veselý (1881–1961) byl mj. redaktor Lidových novin, Národních listů, do r. 1957 úředník tiskových služeb prezidia ministerského rady. Autor románů pro děti a populárně-naučných příruček. <http://www.databazeknih.cz/autori/adolf-vesely-13419> 14. 4. 2013. Více KARASOVÁ, J.: *Adolf Veselý, básník Jadranu [oslavil padesát let]*. ČJR V, 1935, s. 214.

Príspevky politické neměly být politickými polemikami, ale měly mít hlubší stanovisko, měly vysvětlovat vývoj státního a národního života, popisovat snahy o reformu veřejné správy a sociální politiku. Zvláštní péče dle slov redakce měla být věnována problému vzájemné právní unifikace obou států. Zde jde o první skupinu příspěvků, kde se vize naprosto nenaplnila a snad ani s ohledem na státní vývoj obou států a s ohledem na to, že spolek Československo-jihoslovenská liga byl spolek nestátní, nemohla.

Redakce také uvedla, že bude pravidelně psát „...**kroniku důležitějších událostí kulturních, hospodářských, sociálních a politických, příznačných pro vývoj a pokrok v obou státech**...“ (*Program revue*: 35). Ve třicátých letech se ovšem v časopise žádná rubrika v tradiční formě kroniky neobjevovala, i když dost příspěvků o nejruznějších událostech samozřejmě informovala.

Poslední velkou rubrikou měla být **bibliografie**, jejíž úkolem mělo být informování o nových publikacích a časopiseckých článkách, „...**týkající se zvláště povahy země a lidu a vzájemnosti československo-jihoslovenské**...“ (*Program revue*: 35). O formě a podobě, kterou jí dal Oton Berkopec, bude ještě pojednáno níže.

Součástí periodika měla být také **obrazová příloha**, nejčastěji mělo jít o reprodukce novějších uměleckých výtvorů, obrazy ze života lidu, fotografie krajů, osobností atd. Ovšem žádná obrazová příloha se pravidelně na stránkách časopisu neobjevovala – naopak byla stále více zanedbávána.

Redakce slibovala, že každé číslo bude obsahovat také samostatnou propagační a inzertní přílohu, věnovanou zvláště průmyslovým, hospodářským, peněžním a lázeňským podnikům v obou státech.

Redakce časopisu

Redakci tvořili dva hlavní redaktori, generální tajemník, odpovědný redaktor a soubor spolupracovníků a dopisovatelů, složený tak, aby *Revue* představovala skutečný organický celek společných idejí a zájmů československo-jihoslovenských.

Redakce byla zpočátku v řízení a finančním hospodaření nezávislá na vedení obou spolků. Do jejího čela byli jmenováni Antonín Uhlíř, člen Ústředního výboru ČJL a předseda kulturní sekce Ústředí, a Momčilo Milošević. Funkci odpovědného redaktora zastával po celou dobu existence časopisu profesor pražské reálky Karel Paul, rovněž člen Ústředního výboru Československo-jihoslovenské ligy. Když v roce 1934 přibyl do redakce Antonín Beringer, došlo k pozvolným změnám. Odešel Antonín Uhlíř, který rezignoval současně na všechny funkce v Lize (1936), od roku 1937 i Momčilo Milošević. Koncem třicátých let působili v redakci jen Češi s výjimkou Otona Berkopce, pracujícího odborně ve Slovanské knihovně v Praze.

Během vydávání revue můžeme spatřovat, jak se pomalu vytvářely stále rubriky, které pak měly své odpovědné redaktory. Rubriku *Hospodářství a sociální život* měl tak na starost Václav Paleček, *Turistiku* Jaroslav Urban, *Slovanský Jadrán* Adolf Veselý, *Jihoslovenské literární novinky* Oton Berkopec. Dalšími stálými rubrikami se pak stávaly kapitoly *Z činnosti našich odborů a Lig*, kterým se věnoval především Karel Paul, či *Literatura – věda – umění*. Tyto

stálé rubriky se začínaly formovat a upevňovat až na přelomu let 1934–1935.²¹

V *Československo-jihoslovenské revui* samozřejmě nepůsobila jen tato úzká redakční rada, ale na stránkách se objevovala jména různých osobností. Mezi ty nejvýznamnější jistě patří například Julius Heidenreich, Frank Wollman, Jiřina Karasová, Vincenc Štěpánek a řada dalších. Pokud jde o slovenské autory, ti v redakci a jejím blízkém okruhu přispěvatelů působily minimálně. Z těch významných bychom mohli jmenovat především Andreje Vrbackého a Vojtěcha Měrku, který však postupem doby své příspěvky psal v českém jazyce. Některé příspěvky v periodiku sice informovaly o překladech publikací do slovenštiny, obecně však můžeme říci, že slovenský podíl, s výjimkou Vrbackého, hrál minimální roli.

Během prvních let do periodika přispívala řada odborníků z jugoslávského prostředí, např. Nikola Žic, Milorad Nedeljković, Nedeljko Divac, Pavle Popović, Niko Milojević a další. Především v prvních třech ročnících můžeme sledovat, že podíl jugoslávských, resp. srbských, charvátských a v méně častých případech slovinských, a českých příspěvků byl srovnatelný a vyvážený. Časem ale tato obohacující tendence ustupuje a články jsou od IV. ročníku (1934) takřka výhradně české.

Pokud se na stránkách periodika objevil článek podepsaný někým z jugoslávského prostředí, byl již bohužel překládán do češtiny. Je však také nutné zmínit skutečnost, že i samotní čtenáři si toho všimli a ne všichni se s touto tendencí ztotožňovali, což můžeme vidět například na poznámce redakce na 80. straně IX. ročníku, kde je uvedeno: „*Na přání čtenářů přineseme v příštím čísle srbocharvátský článek.*“

Vývoj Československo-jihoslovenské revue

V Praze a Bělehradě začala *Československo-jihoslovenská revue* vycházet v září 1931, přičemž měla stejně jako časopis ve dvacátých letech přinášet množství informací o hospodářském, kulturním a politickém životě z obou zemí. Příspěvky se uveřejňovaly v obou jazycích. *Revue* vydává ČJL v Praze a SJČL v Bělehradě. V měsíčníku, který vycházel pravidelně kromě července a srpna, spolupracovali politikové, vědci a kulturní pracovníci, umělci a různí publicisté.

Časopis původně vycházel vícejazyčně, obsahoval příspěvky psané česky, srbochorvátsky (jak latinkou, tak cyrilicí) i slovensky.²² Náklad jednotlivých čísel 1. ročníku činil 4 000 kusů, z toho 2 500 pro členy ČJL, 1 000 kusů pro členy SJČL a 500 volných výtisků. I když v obsahové struktuře se původně kladl důraz na oboustrannost, přinášela *Revue* více tematiky jugoslávské než československé. V jugoslávských tématech pak Milošević i Beringer prosazovali především srbskou orientaci, ať už šlo o témata politická, literární či kulturní. Oba momenty, spolu s finančními, měly patrně vliv na

Julius Heidenreich (1903–1975) byl v letech 1928–1930 stipendistou na univerzitách v Bělehradě, Záhřebu a Lublani. Po návratu působil až do 1945 na reálných gymnáziích v Praze. Souběžně se 1933 habilitoval pro obor srovnávacích dějin slovanských literatur na FF UK. Před válkou byl též členem Slovenského ústavu a redakce Ottova slovníku naučného nové doby (1933–1941), Společnosti pro kulturní a hospodářské styky se SSSR a ČJL. <http://www.slovníkeskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=360> 14. 4. 2013

Frank Wollman (1888–1969) se celý život zabýval srovnávací literárněvědnou slavistikou, jeho život a dílo byly spojeny s Masarykovou univerzitou v Brně a Slovenským ústavem Akademie věd v Praze.

Jiřina Karasová (1893–1943) byla mj. knihovnice Národního muzea v Praze, překladatelka a také propagátorka česko-jihoslovenských styků.

Vincenc Štěpánek (1869–1935) byl představitelem Československé obce sokolské, o které také napsal řadu publikací, např. *O zřízení sokolském* (Praha 1925), *Deník mladého člověka: úryvky z denních zápisů* (Praha 1924), *Příručka pro činovníky jednot sokolských* (Praha 1919, 1923), společně s Josefem Pátou je autorem knihy *Slovanstvo a Tyršova myšlenka* (Praha 1932). O jeho osobě BERINGER, A.: [Zemřel] Vincenc Štěpánek. ČJR, V, 1935, s. 52.

Andrej Vrbacký (1908–1974) byl překladatel, novinář a učitel. Z jihoslovenských literatur přeložil asi 280 děl. Za svoje překlady získal prestižní Cenu Centra jihoslovenského PEN klubu. Jeho osobnost byla úzce spjatá s městečkem Petrovec (dnešní Báčský Petrovec nebo Bački Petrovac). <http://www.fphil.uniba.sk/index.php?id=2088> 14. 4. 2013.

²¹ Kromě stálých rubrik se čas od času objevují také rubriky *Kronika* či *Události*.

²² V programu *Revue* se o jazykové stránce hovoří následovně: „*Revue bude vycházet o třech arších, měsíčně a články budou psány podle povahy věci, jihoslovenské informace česky nebo slovensky, československé srbochorvátsky nebo slovensky. Poněvadž Revue má také úkol reprezentační a propagační, každý sešit bude obsahovat francouzské resumé důležitějších zpráv.*“ Program revue. ČJL X, 1930, s. 24.

Vošňak Bogumil: U borbi za ujedinjenu narodnu državu. Utisci i opažanja iz doba svetskog rata i stvaranja naše države. Naklada Tiskovne zadruge u Ljubljani, izdavačke knjižare G. Kona u Beogradu i izdavačke knjižare Z. i V. Vasiča u Zagrebu 1923 XII-10 str. 8⁰! Bývalý vyslanec král SHS v Praze, ministr 4dr. B. Vošňak vydal právě své válečné paměti o tvoření Jugoslavie, jež zatím jen knihopisně oznamujeme. Dílo objedná podle přání každé knihkupectví, jakož i knihkupectví Čsl. jih. Ligy v Praze I., Panská ul. čís. 1. (Cena brož. 120 Din.).

Četnými velmi příznivými posudky přivítána byla nedávno vydaná kniha **Dr. Prohasky: Srbochorvatská literatura** obsahující pěkné informativní výklady s údáim příslušné bibliografie o předválečné moderně, národním hnutím a poválečné literatuře. Kniha tato česky psaná není bez významu pro širší naši veřejnost, neboť z ní může čerpatí ne jedno vzácné poučení o vývoji srbochorvatské literatury za posledních třicet let. Dostati jí lze v knihkupectví Čsl. jih. Ligy v Praze, Panská č. 1. Cena 35 Kč.

Knihovna. Rudolf Špillar, akad. malír zhotovil kopii podobizny J. V. Lega, jednoho z prvých pěstitelů československé vzájemnosti a daroval tento obraz jihoslovenské knihovně J. J. Strossmajera v Praze. Původní podobizna provedená v oleji od neznámého autora byla věnována vdovou zesnulého J. V. Lega zemskému museu v Lublani, kamž bude v nejbližší době dodána.

Frank Wollmann vydal svou pěknou studii *Slovesnost Slovanů*, v níž probírá synteticky literatury všech slovanských kmenů od nejstarších dob až do doby skoro přítomné. Doporučuje se všem, kteří zabývají se i literaturami jihoslovanskými, které tu v rámci ostatních slovanských přsemnictví jsou podány přehledně, zajímavě a srozumitelně. Knihu tuto vydalo nakladatelství Vesmír v Praze, jako druhý díl sbírky „Slované“ kulturní obraz slovanského světa. Cena asi 50 — Kč.

Prof. chorvatské historie **Ferd. Šišić** vydal nakladem Jihoslovenské akademie věd a umění v Záhřebě první díl obsáhlé korespondence biskupa J. J. Strossmajera s předním historikem Fr. Račkim, která obsahuje i zajímavé zprávy o našich politících a literátech z šedesátých let minulého století.

Literární zprávy
(ČJL VII, 1927, s. 9)

snižující se odbyt *Revue* v Jugoslávii. Důsledkem pak bylo rozhodnutí Lig v Chorvatsku vydávat od roku 1936 samostatný měsíčník „Slovo“ (Skoupý 1984: 76).

Revue se tedy v druhé polovině třicátých let fakticky znovu stala časopisem československého spolku. V roce 1936 Ústřední výbor ČJL schválil fúzi *Revue* s časopisem *Slovanský Jadran*,²³ který až dosud vydával turistický spolek Jadranská

²³ O tom např. BERINGER, A.: [V VI. ročníku Československo-jihoslovenské revue vychází samostatná příloha *Slovanský Jadran*]. ČJR, VI, 1936, s. 32; VESELÝ, Adolf: *Slovanský Jadran [se spojil svým pátým ročníkem s Československo-jihoslovenskou revue]*. Tamtéž, VI, 1936, příl. *Slovanský Jadran*, s. 8.

Stráž, a tak *Slovanský Jadran* začal vycházet nadále jako příloha *Revue*.²⁴

V témže roce také dosáhla *Revue* svého nejvyššího nákladu – 5 000 výtisků. Tento údaj není bezvýznamný. *Revue* fúzovala se *Slovanským Jadránem* mj. z finančních důvodů. Totiž ještě v době, kdy začínala, se pro ni podařilo získat v souvislosti s podepsáním mezistátní kulturní deklarace po-

²⁴ Zde bychom měli zmínit ale malou jednotnost při vydání přílohy *Slovanský Jadran*. Od roku 1936 *Slovanský Jadran* sice vychází pravidelně jako příloha *Československo-jihoslovenské revue*, v prvním roce svého vydání se ale objevuje jako příloha samostatná s vlastním číslováním stran. Oproti tomu v dalších ročnících už vidíme, že je včleněna do ostatních čísel a vlastní číslování mizí.

měrně dostatečné subvence od osvětových i jiných ministerstev v Praze i Bělehradě.

Hospodářská krize však způsobila, že se tyto státní subvence značně snížily, z Bělehradu nepřicházely dokonce vůbec žádné. Vlastní režie časopisu byla vzhledem k snižujícím se zájmu deficitní a redakce se tedy musela starat o to, jak zajistit efektivnější odbyt revue. S tím souvisela i otázka jejího celkového profilu. *Revue* byla původně koncipována jako časopis dobré populární odborné úrovně, který by svým zaměřením působil v československém a jugoslávském prostředí jako partner šíře orientovaného *Slovanského přehledu*. Skutečně v první fázi vývoje časopisu převažovaly odborné příspěvky. Běžní čtenáři, členové spolku, však brzy žádali časopis populárnější, s pro ně přitažlivějším, praktičtější a zábavnějším obsahem. Jestliže redakce nereagovala pružně, zesílil nezájem v Jugoslávii, dostavil se i u nás a důsledkem byl finanční deficit (Skoupý 1984: 182).

Fúze se *Slovanským Jadranem* se tak částečně stala i řešením otázky profilu *Revue*, neboť nová příloha obsahovala to, co čtenáři žádali, tj. převážně příspěvky a články vztahující se k turistice do Jugoslávie a podněcující zájem o ni (Skoupý 1984: 183).

Zaměření a hlavní témata časopisů

Obě periodika sledovala činnost Ligy, která se orientovala na výměnu kulturních spolků a jejich vzájemné návštěvy, na vysílání studentů o prázdninách do Československa, připravovala uvítání hostů, oslavovala účastníky společného boje za první světové války, podporovala stavbu pomníků²⁵, rozvíjela spolupráci v oblasti kultury, umění a turistiky či školství, kde byla její činnost obzvláště výrazná.

Zajímavým fenoménem bylo po válce například zavádění srbocharvátštiny jako nepovinného jazyka už na středních školách. Velice aktivně v tomto směru vystupovala právě ČJL, která poslala Mi-

nisterstvu školství a národní osvěty již zmíněné obsáhlé memorandum, ve kterém uváděla důvody k zavedení srbocharvátštiny na středních školách.²⁶ Kromě toho Liga vypracovala i osnovy pro vyučování nepovinné srbocharvátštiny a předložila je opět ministerstvu, ve kterých žádala o jejich schválení a publikování. I když zde nebyly zcela ideální podmínky pro vyučování tohoto jazyka (jednalo se například o nedostatek učebnic a kvalifikovaných učitelů), přesto se nakonec s výukou začalo (Sojka 2005: 18). Uvádí se, že na přelomu roku 1922/1923 se studovala srbocharvátština již na 18 ústavech a celkem navštěvovalo tyto hodiny 513 studentů.²⁷

V rámci vzdělávání sehrály svoji osvětovou roli i knihovny a čítárny, které se specializovaly na slovanskou produkci. Nejvýznamnější z nich byla Strossmayerova knihovna, založená v roce 1924. Jednalo se o veřejnou knihovnu, která měla obsahovat srbocharvátskou a slovinskou beletrii, vědecké knihy, pokud měly širší vědecký význam, a to z oboru dějepisu, zeměpisu, literatury, jazyka, filozofie, ekonomie, vojenství, školství atd. Stejně měla knihovna obsahovat české a jinojazyčné knihy, pokud pojednávaly o slovanských věcech. Součástí knihovny byla i čítárna. Podobná situace měla být i v kulturních centrech Království SHS. Strossmayerova jihoslovanská knihovna si vzala za úkol shromažďovat české a slovenské knihy i pro české knihovny, budované při sesterských organizacích v Bělehradě, Lublani, Mariboru a v Záhřebu.

Mluvíme-li o *Československo-jihoslovanské lize*, zjednodušeně můžeme říci, že témata v ní obsažená byla vesměs stejná, jako se později objevovala v *Československo-jihoslovanské revui* – všimla si činnosti Ligy, školství, turismu, hospodářství, kultury, vojenství, literatury apod. Avšak v obsahu jistý rozdíl byl – časopis obsahoval hlavně tři hlavní témata – především jakožto úzce spolkový časopis velice podrobně informoval o činnosti Ligy a jejích odborů, o stavech členstva, konání jednotlivých akcí, obecně řečeno o veškeré spolkové

²⁵ Nejznámějším pomníkem, jež nechala vystavět Liga, je Mauzoleum jugoslávských vojinů postavená ve stylu monumentálního neoklasicismu roku 1926 a navržená architektem Hubertem Austem. Nachází se v Bezručových sadech v historickém centru města Olomouce. Mauzoleum bylo postaveno nákladem Ligy pro uložení ostatků 1188 jugoslávských vojáků, kteří zemřeli v olomouckých vojenských nemocnicích během první světové války. Na průčelí stavby je reliéfní nápis v češtině a srbochorvatštině „Věrnost za věrnost – ljabav za ljabav“. V minulosti byl několikrát zpracováván projekt jeho obnovy, avšak bez výsledku. <http://www.spqo.cz/content/jihoslovanske-mauzoleum> 20. 5. 2013. O mauzoleu neaktuálněji SKOUPÝ, A.: *Oběti Velké války v olomouckém mauzoleu Jihoslovánů*. Střední Morava. Roč. 20, č. 38, 2014, s. 4–18.

²⁶ Více viz BERINGER, A.: *O vyučování srbochorvatštině v Československu*. III, 1932–1933, s. 258–264; ŠTĚPÁNEK, V.: *K diskuzi o srbochorvatštině na čl. školách I*. III, 1932–1933, s. 264–267; PRAUS, F.: *Malá dohoda v oboru školství středního*. ČJR III, 1932–1933, s. 226–232.

²⁷ Více viz CIBULKA, P.: *Jihoslovanskí vysokoškolsí studenti v Brně v meziválečném období*. SPFFBU C, XXXIV, 1987, s. 29–36; týž: *Zahraniční studenti na Vysoké škole zemědělské v Brně v letech 1919–1939*, ČMM CV, 1989, č. 1, s. 19–35.

činnosti všech sekcí a odborů. Druhým hlavním tématem daným aktuálností vzniku a fungování Malé dohody byly příspěvky z oblasti hospodářství týkající se především cel, vývozu, dovozu z a do Jugoslávie. A nakonec třetím hlavním tématem daným také tehdejšími okolnostmi byly články z oblasti vojenství – proto jsme se mohli setkat s nejrůznějšími informacemi o stavu armád, o návštěvách vojenských hodnostářů a jako velice cenné spatřujeme příspěvky různých generálů a lidí aktivních ve vojenství o popisech průběhu bitev za první světové války, které byly díky osobním zážitkům velice autentické. V pozadí pak ještě vyčnívaly příspěvky z oblasti turismu, politiky a školství. Jinak ovšem můžeme říci, že například oblast kultury, etnologie, literatury či obecně vzájemných styků byla zastoupena velice minimálně. A například z oblasti lingvistiky či přírody se neobjevovaly příspěvky žádné. Časopis byl tedy brán, jak jsme již zmínili, jako úzce spolkový a snažil se dále postihnout aktuální dění v oblasti hospodářství a politiky a hodnotit válečné události a všimnout si vojenských představitelů.

Československo-jihoslovenská revue měla, na rozdíl do *Československo-jihoslovenské ligy*, širší určení (nejen spolkové) a náročnější koncepci. Vzato v obecnějším smyslu, *Revue* svou koncepcí skutečně jako celek odpovídala programové platformě stanov z roku 1926, tj. snahám o prohlubování vzájemnosti ideové, kulturní a hospodářské. I když struktura jednotlivých ročníků tematicky široce založeného časopisu byla z přirozených důvodů proměnlivá, přesto převážná většina z nich obsahovala příspěvky a informace z oblasti politiky, vědy, školství, beletristické a divadelní tvorby, literární historie a kritiky, publicistiky, národopisu, hudby, výtvarných umění, z oblasti hospodářské a turistické (Skoupý 1984: 150).

Skoupý dále uvádí:

„Zasvěceností a hodnotou mezi nimi vynikaly především ty, které tematicky čerpaly z oblasti umění a ekonomiky. V celkovém vývoji struktury časopisu je patrná pozvolná tendence k preferování témat z literární tvorby, kritiky, dle literárních informací a překladů. Od roku 1936, kdy přistoupil do redakce Slovinec Dr. Oton Berkopec, byla pod jeho vedením vedena rubrika, která obsáhle, systematicky a pravidelně informovala o novinkách jihoslovenské literární produkce. Změněná tendence měnila sice strukturu časopisu, ovšem spíše proporčně, nikoliv základní koncepci.“ (Skoupý 1984: 150)

Pouze jeho poslední ročník, který v roce 1939 vycházel pod názvem *Česko-jihoslovenská revue*, změnil tvář pod tlakem nové politické situace a také cenzury. Tento ročník sice nemá ráz čistě literárního časopisu, ale převaha této tematiky je v obsahu jednotlivých čísel naprosto zřejmá. Tím se ovšem nesnižoval význam jeho vzájemnostního poslání, neboť to bylo v době, kdy opět jen literatura a umění mohly suplovat politiku a jiné ideologické složky dlouhodobé tradice československo-jihoslovenského přátelství (Skoupý 1984: 151).

Další vybavení časopisu

Neměli bychom opomenout skutečnost, že na posledních stranách a deskách se objevovaly nejrůznější reklamy, malé zprávičky, například o plánovaných exkurzích do Jugoslávie, akcích, přednáškách apod. Na deskách můžeme také například spatřit výňatky a ukázky z připravovaných turistických průvodců, slovníků atd. Tyto malé příspěvky byly samozřejmě otiskovány z propagačních důvodů a měly ve čtenáři vzbudit zájem si knihy koupit či se akce zúčastnit, jinak vysokou informační hodnotu neměly.

Součástí periodik byly obrazové přílohy. Zde musíme bohužel podotknout, že fotografie (často nejrůznějších osobností), obrázky, mapy a črty zabíraly minimum obsahu, postupem doby obrazové přílohy mizí úplně. Jediným zpestřujícím prvkem souvisejícím s grafikou tak byly jen již zmíněné četné reklamy, které se na stránkách periodika objevovaly v hojně míře. Reklamy byly různého typu – šlo o pozvánky na jazykové kurzy, nabídku ubytování na jadranském pobřeží a vůbec upoutávky turistického charakteru, reklamy různých bank apod.

Pokud jde o ČJL v posledních dvou letech jejího fungování, tak po 15. březnu 1939 pokračovalo vedení Ligy v činnosti, ale již na základě soudobých zákonných podmínek. V dopise z 19. dubna 1939 Policejnímu ředitelství v Praze uvádí:

„Československo-jihoslovenská liga, ústředí v Praze ohlašuje v důsledku ustanovení vládního nařízení ze dne 31. III. 1939, čís. 97 Sb. z. a n. čl. 1., 2 a 4., že hodlá dále provozovat svoji statutární činnost. Jakmile bude povoleno konati schůze, svolá Československo-jihoslovenská liga, ústředí, mimořádnou valnou hromadu, na které změní dnešním státním poměrům přiměřeně svůj název a provede ve svých stanovách změny, které vyžadují dnešní poměry. Při té příležitosti podotýká Československo-jihoslovan-

ská liga v Praze, že spolu se svým pražským odborem a 18 dalšími na území Protektorátu je jediným spolkem, pečujícím o kulturní a hospodářskou vzájemnost českého a jihoslovanského národa.²⁸

Liga tedy dokončila vydávání IX. ročníku (1939) spolkového časopisu pod již zmíněným změněným názvem (*Česko-jihoslovanská revue*) a v souladu s novými předpisy tedy předložila 13. ledna 1940 protektorátním úřadům ke schválení opravené stanoviny z roku 1937 – opravy se týkaly pouze změny termínu „československý“ na „český“ a termínu „Československo“ na „Protektorát Čechy a Morava“. Podobně to fungovalo i u odborů spolku, tedy pokud jejich funkcionáři v té době vykonávali ještě aspoň formální spolkovou činnost. Po zatčení Petra Zenkla v září 1939 se stal úřadujícím místopředsdou ligy Matija Murko. Poslední schůze Ústředního výboru ČJL, navštívená snad jen pražskými členy, se konala 5. listopadu 1940 (Skoupy 1984: 175).

Výměrem ministerstva vnitra v Praze ze dne 5. dubna 1941 č. j. D-3111-5/4-41-6, podepsaným ministrem Josefem Ježkem, byl spolek rozpuštěn, protože „...další trvání spolku není v zájmu veřejném, a pozbyl proto spolek podmínek svého právního trvání...“²⁹, a s ním zanikly i jeho odbory. Místopředseda Matija Murko dostal výměr do rukou 12. dubna 1941 (provedení aktu).³⁰ Spolek měl vydat veškerý majetek a písemnosti, které vlastnil, avšak s krátkým předstihem před protektorátními úřady zasáhlo proti spolku i gestapo. Zapečetilo spolkové místnosti a zajistilo bankovní konta. Ve dnech 6. a 7. dubna 1941 zatкло některé funkcionáře. Po jejich několikátýdenním vyslýchání zůstal trvale ve vazbě jen Jaroslav Čihák³¹.

Závěrem

V neoficiální rovině vzájemných československo-jugoslávských meziválečných kulturních styků vyniká činnost ČJL, spolku, jemuž předcházela činnost řady jiných organizací (například Jihoslovanská komise) a jež vznikl v roce 1921.

²⁸ Archiv hlavního města Prahy; fond: MHMP II, odbor vnitřních věcí, spolkový katastr; sg. IX/0389, karton 365. Protokol č. j. 554-39/KV.

²⁹ Tamtéž. *Výměr Ministerstva vnitra ze dne 5. dubna 1941, č. j. D-3111-5/4-41-6.*

³⁰ Kromě něj byl výměr adresován ještě funkcionářům spolku Antonínu Liehmu, Bohumilu Vospálkovi a účetnímu Stanislavu Šaršonovi.

³¹ Jaroslav Čihák, povoláním vedoucí ředitel Československé pojišťovny v Praze, byl v té době prvním místopředsdou spolku.

Archeologické vykopávky v jižní Dalmácii (obr. příloha ČJL I, 1930–1931, s. 128)

Jednou z aktivit ČJL bylo vydávání časopisů. První z nich, stejnojmenný časopis *Československo-jihoslovenská liga*, vycházel ve dvacátých letech sice jako úzce spolkový časopis, ale až do obnovení *Slovanského přehledu* v roce 1925 byl v Československu jediným, který přinášel informace z jihoslovenských zemí. Ve třicátých letech pak na *Československo-jihoslovenskou ligu* navázala *Československo-jihoslovenská revue*.

V těchto spolkových časopisech se objevovaly glosy, články, studie, recenze a příspěvky různého charakteru a obsahu – nebyly zaměřeny jen na oblast, ve kterých byla výrazná spolupráce sahající ještě do předválečných dob, tedy na oblast turismu (s důrazem na Jadran), na hospodářství, školství a vzdělání a činnost Sokola, ale články se v různé míře věnovaly také politickým událostem v Jugoslávii, vojenství, kultuře (výstavy, koncerty, oslavy státních svátků, divadlo), historii, etnologii, literatuře či sportu. Časopisy také pečlivě informovaly o činnosti Ligy, jejích odborů a činnosti sesterských organizací, jelikož i v Jugoslávii vznikaly analogické Jihoslovensko-československé ligy – od roku 1921 nejdříve ve slovinském prostředí, o rok později v Bělehradě. Tyto jednotlivé ligy se pak roku 1925 spojily do SJČL.

Pokud se dnes podíváme na oba časopisy ČJL jako na pramen pro studium československo-jugoslávských (především kulturních) styků, můžeme říci, že jsou pramenem významnějším, než by se na první pohled mohlo zdát. V řadě situací totiž doplňují veškeré dochované archiválie a převyšují další dobový tisk.

Jednou z nevýhod studia ČJL či československo-jugoslávských kulturních styků obecně je skutečnost, že byla zničena pozůstalost ústředního spolkového orgánu v Praze, protože budova na Václavském náměstí, v níž mělo vedení spolku stálé kanceláře i archiv, byla v roce 1945 zasažena leteckou bombou. Pokud bychom chtěli tento potenciální zdroj nahradit výzkumem fondů spolkových katastrů, tak ty se nacházejí v různých městech, ve kterých měla Liga více či méně výrazné odbory (Brno, Olomouc, Moravská Ostrava, Přerov, Uherské Hradiště, Pardubice atd.), avšak materiály jsou bez výjimky nekompletní a jejich informační hodnota kolísá, často pro pravou realitu vzájemných styků není žádná. Pokud jde o dobový tisk, ten velmi často ze samotných spolkových časopisů nepřímo čerpá – není náhodou, že článek, většinou zaměřený na turismus, literaturu, hudbu, umění či různorodou osvěto-

vou činnost, uvedený ve spolkových časopisech, byl samotným autorem jen minimálně upraven a otištěn v jiném dobovém tisku, kde se na *Československo-jihoslovenskou ligu* a *Československo-jihoslovenskou revue* stejně odkazuje. Tedy samozřejmě k řadě těchto příspěvků musíme přistupovat velmi kriticky, ale i tak můžeme říci, že tyto časopisy jsou jedním z nejdůležitějších pramenů pro studium vzájemných, především kulturních, styků. I přesto se kompletními ročníky mohou „chlubit“ pouze čtyři české knihovny (Slovanská knihovna v Praze, Moravská zemská knihovna v Brně, Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích a Vědecká knihovna v Olomouci). Avšak v minulých letech vznikly alespoň bibliografie veškerých příspěvků uveřejněných na stránkách časopisů.³²

Jedinou sbírkou, která svojí důležitostí pro studium československo-jugoslávských styků konkuruje, je sbírka, která je součástí speciálních sbírek Slovanské knihovny a jež nese název *Jugoslávie v československém tisku (1934–1939): výstřížkový archiv*. Tento archiv je soubor článků vystřihovaných Středoevropskou výstřížkovou kanceláří Argus Praha (působila v Praze od roku 1929) z různých českých a slovenských periodik na objednávku právě ústředí ČJL nebo právě československé redakce *Československo-jihoslovenské revue*. Jde o výstřížky článků publikovaných v Československu, které se jakýmkoliv způsobem vztahují k Jugoslávii. Výstřížky postihují období od 11. října 1934 do 23. listopadu 1939, rozsah sbírky je tedy 977 inventárních jednotek, tj. 977 zmapovaných dnů (jde o celých 18 kartonů). Jejím obsahem jsou povětšinou příspěvky týkající se politických záležitostí. V tomto archivu jsou články, psané kromě češtiny také slovensky či německy, řazeny chronologicky podle dnů, s tím, že každý den tvoří samostatnou inventární jednotku, která je obvykle vlepena na papír s označením novin a dnem vydání; čísla stran a autoři textů v převážné většině případů chybí. Sbírkou je zřejmě pouhým torzem někdejšího archivu ČJL, které se, neznámo kdy, dostalo do Slovanské knihovny.

V rámci činnosti ČJL bylo, kromě vydávání časopisů, její náplní posilování československo-

³² Viz KOLÁŘOVÁ, K.: *Československo-jihoslovenská revue: bibliografie a komentovaná analýza*. Bakalářská diplomová práce 2011. Vedoucí práce: doc. PhDr. Václav Štěpánek, PhD. Ústav slavistiky FF MU Brno; též: *Kapitoly z dějin Československo-jihoslovenské ligy*. Magisterská diplomová práce 2014. Vedoucí práce: doc. PhDr. Václav Štěpánek, PhD. Ústav slavistiky FF MU Brno.

-jihoslovanské, resp. jugoslávské vzájemnosti a bratrské solidarity a podpora vzájemných styků. V praktické rovině se tyto úkoly a cíle naplňovaly prostřednictvím organizováním činnosti osvětové (například pořádání jazykových kurzů, vzájemná výměna studentů, přednášková činnost, zakládání knihoven), kulturní (pořádání nejrůznějších akcí – výstav, společenských večírků, promítání filmů, exkurzí apod.), činností překladatelskou či podporou rozvoje turismu, především na Jadran. Různorodá činnost tohoto spolku byla narušena předzvěstí druhé světové války a pak ukončena po napadení Jugoslávie nacistickým Německem. ■

Seznam literatury

Archiv hlavního města Prahy; fond: MHMP II, odbor vnitřních věcí, spolkový katastr; sg. IX/0389.

AGIČIĆ, D. (2000): *Hrvatsko-češki odnosi na prijelazu iz XIX. u XX. stoljeće*, Zagreb: Ibis grafika.

DIMIĆ, L. (1997): *Kulturna politika Kraljevine Jugoslavije 1918–1941. Treći deo. Politika i stvaralaštvo*, Beograd: Stubovi kulture, s. 229–240.

DOROVSKÝ, I. (2002): *Recepce jižních Slovanů u nás*. Boskovice: Albert.

DOROVSKÝ, I. (2005): *Společnost přátel jižních Slovanů v České republice*. Brno: Společnost přátel jižních Slovanů.

DOROVSKÝ, I. (2006): *Dvojdomy tvůrce Oton Berkopec*. Boskovice: Albert.

HLADKÝ, L. (ed.) (2010): *Vztahy Čechů s národy a zeměmi jihovýchodní Evropy*. Praha: Historický ústav AV ČR.

HROZIENČIK, J. (ed.) (1968): *Československo a Juhoslávia. Z dejín československo-juhoslovanských vztahov*. Bratislava: SAV.

KOLÁŘOVÁ, K. (2011): *Československo-jihoslovanská revue: bibliografie a komentovaná analýza*. Brno: Masarykova univerzita. Bakalářská diplomová práce.

KOLÁŘOVÁ, K. (2014): *Kapitoly z dějin Československo-jihoslovanské ligy*. Brno: Masarykova univerzita. Magisterská diplomová práce.

NEČAS, C. (1993): *Podnikání českých bank v cizině 1898–1918. Rozpínavost českého bankovního kapitálu ve střední, jihovýchodní a východní Evropě v období rakousko-uherského imperialismu*. Brno: Univerzita J. E. Purkyně.

SKOUPÝ, A. (1984): *Československo-jihoslovanská liga a její význam v kulturních stycích s Jugoslávií 1918–1938*. Brno: Masarykova univerzita. Kandidátská disertace.

SLÁDEK, Z. (2000): *Malá dohoda 1920–1938. Její hospodářské, politické a vojenské komponenty*. Praha: Karolinum.

SOJKA, J. (2005): *Československo-jugoslávské kulturní vztahy v letech 1918–1929*. Brno: Masarykova univerzita. Magisterská diplomová práce.

SOVILJ, M. (2012): *U potrazi za nedostižnim. Jugoslovensko-čehoslovačke kulturne veze i odnosi 1945–1949*, Beograd: Institut za noviju istoriju Srbije, s. 20–22.

ŽÁČEK, V. (ed.) (1975): *Češi a Jihoslované v minulosti do roku 1918. Od nejstarších dob do roku 1918*. Praha: Academia.

Československo-jihoslovanská liga I–IX, 1921–1929.

Československo-jugoslavenská revue I, 1930–1931.

Československo-jihoslovanská revue II–VIII, 1931–1938

Česko-jihoslovanská revue IX, 1939.

CIBULKA, P. (1987): *Jihoslovanští vysokoškolští studenti v Brně v meziválečném období. SPFFBU C, XXXIV, s. 29–36;*

CIBULKA, P. (1989): *Zahraniční studenti na Vysoké škole zemědělské v Brně v letech 1919–1939, ČMM CV, č. 1, s. 19–35.*

ESSEN, A. (1999): *Malá dohoda jako nástroj československé zahraniční politiky*. In: J. Valenta–E. Voráček–J. Harna (eds.): *Československo 1918–1938. Osudy demokracie ve střední Evropě. II. Díl. Sborník mezinárodní vědecké konference*. Praha, s. 562–565.

HAVRÁNKOVÁ, R.: *Padesáté výročí balkánských válek. Všestranné sympatie našeho lidu. Slovanský přehled 48, 1962, s. 211–213.*

NEČAS, C. (1970): *Organizační síť a obchodní činnost českých bank v jihovýchodní Evropě (ve čtvrtstoletí před rokem 1918)*. In *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity – řada historická C 46, 1999, s. 97–112.*

NEČAS, C. (1970): *Počátky vývozu kapitálu Pražské úvěrní banky na Balkán*. In: I. Dorovský – R. Pražák (eds.): *Studia balkanica bohemoslovaca I. Příspěvky přednesené na I. celostátním balkanistickém symposiu v Brně 11.–12. prosince 1969*. Brno, s. 144–151.

- RIPKA, H.** (1925): Československo-jihoslovenská liga. In *Slovanský přehled: 1914–1924: sborník statí, dopisů a zpráv ze života slovanského: k šedesátým narozeninám Adolfa Černého*. Praha 1925, s. 223–224.
- SKOUPÝ, A.** (1981): K československo-jugoslávským kulturním stykům v letech 1918–1930. *Acta UP Olomouc, Historica 21*, s. 45–57.
- SKOUPÝ, A.** (1986): Jednání o československo-jugoslávské kulturní spolupráci v období 1918–1938. *Acta UP Olomouc, Historica 23*, s. 55–65.
- SKOUPÝ, A.** (1987): Vznik Svazu jihoslovensko-československých lig v předválečné Jugoslávii. In: Ivan Dorovský (ed.): *Studia Balkanica Bohemoslovaca III, Příspěvky přednesené na III. celostátním balkanistickém sympoziu v Brně ve dnech 9. a 10. června 1986*. Brno, s. 167–173.
- SKOUPÝ, A.** (1988): *K vývoji Svazu jihoslovensko-československých lig v letech 1925–1938*. Acta UP Olomouc, *Historica 24*, s. 95–104.
- SKOUPÝ, A.** (2014). Oběti Velké války v olomouckém mauzoleu Jihoslovanů. *Střední Morava*. Roč. 20, č. 38, s. 4–18.
- SLÁDEK, Z.** (1979): Hospodářská Malá dohoda a agrární blok země střední a jihovýchodní Evropy (1930–1931). *Slovanský přehled 65*, s. 219–232.
- VOJTĚCHOVSKÝ, O.** (2000): Jihoslovanští studenti na české a německé filozofické fakultě v Praze 1882–1902. *Slovanský přehled 86*, 2000, s. 63–78.
- <http://zivotopis.osobnosti.cz/hubert-ripka.php>
Cit. 14. 4. 2011.
- <http://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/uhlir.html> 14. 4. 2013.
- <http://www.cesi.sk/vyr/vyr503.htm> 14. 4. 2013.
- <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=360> 14. 4. 2013.
- <http://www.fphil.uniba.sk/index.php?id=2088> 14. 4. 2013.
- http://sh.wikipedia.org/wiki/Kosta_Kumanudi 14. 4. 2011.
- <http://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/uhlir.html> 14. 4. 2013.
- <http://www.cesi.sk/vyr/vyr503.htm> 14. 4. 2013.
- <http://www.databazeknih.cz/autori/adolf-vesely-13419>
- <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=360> 14. 4. 2013.
- <http://www.fphil.uniba.sk/index.php?id=2088> 14. 4. 2013.
- <http://www.spqo.cz/content/jihoslovenske-mauzoleum> 20. 5. 2013.
- <http://zivotopis.osobnosti.cz/hubert-ripka.php>
Cit. 14. 4. 2011.
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Karel_Baxa
18. 4. 2011.
- <http://www.zapomenutycas.cz/prvnistranka.htm>
20. 6. 2010.

SUMMARY & KEYWORDS

The Magazines of the Czechoslovak-South Slavic League: Exploring the Sources on the History of Interwar Czechoslovak-Yugoslav Contacts

This article focuses on periodicals of the Czechoslovak-South Slavic League and the Czechoslovak-South Slavic Revue, which were published from 1920 to 1929 and 1930 to 1939 and contributed significantly to the development of relations between interwar Czechoslovakia and Yugoslavia. These periodicals were published by the association of the same name. The main topics were culture, arts, tourism, literature, and economy.

► Czechoslovak-South Slavic League, Czechoslovak-South Slavic Revue, Czechoslovak-South Slavic relations, periodical, culture, literature, tourism, arts, economy

Príspevek sa zaoberá periodikami Československo-jihoslovenská liga a Československo-jihoslovenská revue, ktoré vychádzali v rokoch 1920–1929 a 1930–1939 a jež výrazne prispievaly k rozvoju meziválečných československo-jugoslávských styků. Časopisy vydával stejnojmenný spolek Československo-jihoslovenská liga a mezi hlavní témata časopisů patřila kultura, umění, turismus, literatura či hospodářství.

► Československo-jihoslovenská liga, Československo-jihoslovenská revue, československo-jugoslávské styky, 1920–1939, časopisy, kultura, literatura, turismus, umění, hospodářství